

ОБЩИНА ГЪРМЕН

ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ

2007-2013

СЪДЪРЖАНИЕ

УВОД	3
РЕЗЮМЕ	7
АНАЛИЗ НА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ	8
ГЕОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА	8
ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА.....	11
Водоснабдяване и канализация	12
Околна среда и управление на отпадъците.....	13
Съобщителна система	13
Електроснабдяване и алтернативни източници на енергия.....	13
РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ	16
Население	16
Образование.....	17
Заетост и безработица	18
Социална инфраструктура	19
Културно наследство	21
Спортна инфраструктура.....	21
ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ОБЩИНСКАТА ИКОНОМИКА	23
Състояние и тенденции	23
Горско стопанство	24
Селско стопанство	25
Промисленост	26
Туризм.....	27
Бюджетно осигуряване.....	28
СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ГЪРМЕН	32
ВИЗИЯ ЗА РАЗВИТИЕ	32
ПРИОРИТЕТИ	32
Приоритет 1 “Повишаване конкурентноспособността на местната икономика”	33
Приоритет 2 “Развитие на транспортната, инженерно-техническата и социалната инфраструктура”.....	37
Приоритет 3 “Развитие на човешките ресурси и подобряване качеството на живот”.....	41
Приоритет 4 “Укрепване на институционалния капацитет в общинска администрация”	44
ПУБЛИЧНОСТ И ПРОЗРАЧНОСТ ПРИ ОБСЪЖДАНЕ, СЪГЛАСУВАНЕ И РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ГЪРМЕН	47
МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА	49
ПРИЛОЖЕНИЕ 1. ТАБЛИЦА ЗА ФИНАНСОВА РЕАЛИЗАЦИЯ КЪМ ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ГЪРМЕН (2007 -2013)	52

УВОД

Общинският план за развитие на Община Гърмен е разработен в съответствие с изискванията на Закона за регионално развитие, приет от Народното Събрание на Република България през м. февруари 2004 г., публикуван в ДВ, бр. 14 от 20.02.2004г.

Той определя целите и приоритетите за развитието на община Гърмен като елемент на развитието на страната и в частност на Югозападния район за планиране. Част от Плана за развитие е Индикативната финансова таблица за реализация.

Общинският план за развитие е разработен в съответствие с предвижданията за Областната стратегия и схема за развитие и устройство на област Благоевград и Националната стратегия за регионално развитие. Неговата структура позволява той да бъде координирано управляван и да допринесе за реализацията на Плана за развитие на Югозападния район за планиране и за осъществяването на общата регионална политика на страната.

Основополагащи при разработване на Плана за регионално развитие са целите и принципите на кохезионната политика на ЕС, която е насочена към намаляване на регионалните различия. Съгласно чл. 158 от Договора за ЕС, Общността ще насърчава нейното цялостно хармонично развитие чрез създаване и провеждане на действия, водещи до засилване на социалното и икономическото ѝ сближаване. В частност, Общността си е поставила за цел да намали различията между равнищата на развитие на различните региони и изостаналостта на най-необлагодетелстваните райони, включително и на селските райони.

Планът отчита целите на Структурните фондове и Кохезионния фонд, като основни инструменти за финансиране на дейностите на регионалната политика, а така също целите и приоритетите на ключовите документи на Общността – Стратегията от Лисабон и Стратегията от Гьотеборг.

Друг важен фактор, който е отчетен в разработването на Плана, е ускореният процес на икономическо реструктуриране в рамките на ЕС, като резултат от глобализацията, технологичната революция, развитието на икономика и общество основани на знанието при отчитане на принципите на устойчивото развитие. Стремещът за по-балансирано разпределение на икономическите дейности на територията на ЕС понижава риска от пречки при растежа, запазване на европейския обществен модел и

поддържане на социално сближаване. Всички тези предизвикателства стоят и пред българските региони и се конкретизират в Плана за развитие на Община Гърмен.

Отчетени са основните цели и приоритети на разработените стратегически документи, попадащи във времевия хоризонт на Плана за развитие като: Стратегията по заетостта (2004-2010г), Стратегията за насърчаване развитието на малки и средни предприятия (2002-2006г.), Иновационната стратегия, Стратегията за насърчаване на инвестициите (2005-2010г.), Националната стратегия за околната среда (2005-2014г.), Националната жилищна стратегия, Стратегията за въвеждане на информационни и комуникационни технологии в средното образование, Националната стратегия за продължаващото професионално обучение (2005-2010г.), Националната здравна стратегия (2001-2006 г.) и др.

Планът има дългосрочен характер и обхваща периода 2007-2013 г. През този период се очаква:

- България да изгради административен капацитет за успешна интеграция в структурите на ЕС и прилагане на структурните инструменти на национално, регионално и местно ниво;
- ефективно да прилага политиката за икономическо, социално и териториално сближаване като страна – членка на ЕС, в периода след 2007 г.

Главната цел на регионалното развитие според Националната стратегия за регионално развитие за периода до 2015 г. е постигане на устойчиво и балансирано развитие на районите в Република България.

Тази цел съответства изцяло на целите на регионалното развитие, определени със Закона за регионално развитие на Република България.

Предвид предстоящото членство на Република България в ЕС, тази цел съответства и на основната цел на политиката за социално-икономическо сближаване на ЕС.

Устойчивото и балансирано развитие на районите изисква нови количествени и качествени изменения в регионалното развитие, обхващащи всички елементи на това развитие и водещи до хармонично и балансирано интегриране на цялата територия на страната. Този подход е намерил мястото си във всички основни компоненти на Плана за развитие на Община Гърмен.

Общинският план за развитие на Община Гърмен е изготвен за периода 2007 – 2013 година, но едновременно с това има принос за определяне на основните краткосрочни направления за развитие на общината до 2006 година, период, в който ще се осъществи прехода от периода на пред-присъединяване към ЕС към пълноправно членство и участие в регионалната и секторни политики на Европейския съюз. През този период ще започне и осъществяването на конкретни проекти, които ще продължат реализацията си през следващите години след 2007 години и ще предпоставят някои от основните специфични цели и мерки в основната част на Плана.

Общинският план за развитие на Община Гърмен съдържа: анализ на икономическото и социалното развитие на общината; анализ на силни и слаби страни, възможности и заплахи; приоритетите и специфичните цели и мерки за развитие на общината; индикативна финансова таблица, обобщаваща възможните ресурси за реализация на дейностите и проекти; реда и начина за осигуряване на информация, публичност, мониторинг и контрол на изпълнението, оценка на реализацията на плана.

Основните методи, използвани при разработването на Общинския план за развитие на община Гърмен са:

- балансирано и поетапно планиране на ресурсите на базата на анализ на ситуацията и постигнатите през последните 4 години резултати;
- интегрирано развитие на дейностите в съответствие с ресурсите, традициите, националната и регионална рамка за развитие;
- идентифициране на спецификата на общината и ориентиране на ресурсите и дейностите в посока нейното развитие.

Принципите, на които се базира Планът за развитие са изцяло подчинени на принципите на балансираното развитие на политиката на Европейския съюз за регионално развитие - единен подход; концентрация на ресурсите; партньорство, публичност и прозрачност, допълняемост на финансирането, координация на дейностите, съгласуваност на политиките, инструментите и дейностите, спазване на законовата и под-законова нормативна уредба на страната и регулациите на Европейския съюз.

Екипът от специалисти, изработил Плана за развитие на Община Гърмен се състои от високо квалифицирани експерти в областта на планиране и програмиране на регионалната политика, селско стопанство, базисна и социална инфраструктура, Европейски предприсъединителни инструменти и Структурни политики и фондове,

околна среда, култура и образование, паметници на културата. Те имат опит както в разработването на подобни планове, така и в разработването на национални планове и стратегически документи. Всеки един от тях в своя профил се съобразява с регулациите и тенденциите за развитие на политиките на Европейския съюз.

Основен фактор при разработването на Плана е и управленския екип на Общинската администрация, който активно и ефективно участва на всички нива на подготовка на документа – от събирането на необходимата информация, през дискусиите за определяне на конкретни мерки, до дефинирането на релевантни на ресурсите и специфични за общината цели.

РЕЗЮМЕ

Община Гърмен е разположена в югоизточната част на област Благоевград и граничи с общините Сатовча, Банско, Хаджидимово, Гоце Делчев и Велинград. Урбанистичната структура се характеризира с малко населени места без наличие на административен и икономически център.

По Брутен вътрешен продукт на човек през 2001г. общината се нарежда на 258 от общо 262 общини в България. Общинската икономика е с ниска конкурентоспособност и промишлено-аграрна структура.

Местната индустрия е доминирана от леката промишленост и в частност шивашката и обувната промишленост, а развитието на добивната промишленост е свързано предимно с възможностите за добив на облицовъчни материали в района на селата Крушево и Долно Дряново, лигнитни въглища (Мина "Канина", с. Балдево) и кизелгур (с. Гърмен).

Основни селскостопански култури са тютюнът и картофите. Животновъдството е доминирано от овцевъдството и говедовъдството, по-слабо са развити птицевъдството и свиневъдството. Сферата на услугите е представена от търговията, предимно с местно значение. Предвид концентрацията на антропогенни и природни ресурси има значителен потенциал за туристическо предлагане.

Демографската ситуация в общината се характеризира с благоприятна възрастова структура и отрицателен механичен и положителен естествен прираст.

Природо-географските и социално-икономически параметри на общината определят възможностите за нейното развитие в областта на селския и балнеологичния туризъм, екологичното земеделие и животновъдство, включително алтернативни земеделски производства, развитие на лека и преработвателна промишленост.

Дефинираната дългосрочна визия на развитие на общината определя главните усилия да бъдат насочени към създаване на възможности за професионална реализация местните хора и превръщане на общината в привлекателно място за живеене.

Изведените приоритети акцентират върху комплексното развитие на икономиката, човешките ресурси, техническата и социална инфраструктура, подкрепяни от силна местна власт.

АНАЛИЗ НА СОЦИАЛНО- ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ

ГЕОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

Община Гърмен е разположена в югоизточната част на област Благоевград върху площ от 388,5 кв. км. Граничи с общините Сатовча, Банско, Хаджидимово, Гоце Делчев и Велинград.

Общината е съставена от 16 населени места – общинския център с. Гърмен (1800 души), 6 големи села – Дебрен, Долно Дряново, Дъбница, Горно Дряново, Огняново и Рибново (с население над 1000 души), 9 средноголеми села (с население между 200 и 1000 души): Балдево, Крушево, Ореше, Осиково, Скребатно, Хвостяне. Малките села в общината (с население под 200 души) са Ковачевица, Крушево, Лещен, Марчево. На територията на общината няма обезлюдени села.

Територията на общината обхваща част от рида Дъбраш в Западните Родопи, и част от Гоцеделчевското поле. Релефът е предимно планински и полупланински, който преминава в хълмист в югозападната част на общината. Средната надморска височина е 1164 м., а вертикалното разчленение 270 м. Най-висока точка – връх Беслет – 1938 м, а най-ниската – река Места – 500 м.

Община Гърмен се намира на границата на умереноконтиненталния и преходносредиземноморския климатичен пояс.

Климатичният район по поречието на река Места се намира под средиземноморско влияние. Средната годишна температура за ниските части на района е 11° С, а за високите части – 8,5° С. Валежите са между 620 и 780 мм, от които около 28% от валежните суми падат през зимата. Въпреки че е с ясно изразен характер зимата е по-мека от средното за страната. Лятото е топло, слънчево и сухо за ниските надморски височини и умерено топло в по-високите части на района. Средната юлска температура в по-ниската част е 21,5° С, а за високите части – 18,5° С. Характерни за летния сезон са засушаванията, в резултат на които сумата на валежите флукутира в широки граници от 13 до 155 mm.

Планинският климатичен район обхваща по-голямата част от общината и неговото влияние се определя от надморската височина и релефа на терена. Въпреки това, и в най-студения месец от годината (януари) в най-ниските части на терена

средномесечната температура е сравнително висока – минус 2° С. Пролетта в планинския климатичен район настъпва със закъснение в сравнение с низините. Лятото в тези зони е относително по-хладно, със средна месечна температура през месец юли 18° С, а за високите части – 10,5° С. Съответно в тези зони е по-ниска и средната абсолютна максимална температура, която за ниската част е 32° С, а за високата – 23° С. За разлика от пролетта, есента е по-суха и с повече безоблачни дни. До периода 28 октомври – 13 ноември средната денонощна температура се задържа устойчиво на 5° С, а от 20 август до 10 октомври – над 10° С. Сумата на валежите през този сезон е от 180 до 280 мм.

Най-разпространени са канелените почви и кафявите планински почви, а по поречието на р. Места има алувиално-ливадни почви.

Алувиално-ливадни почви се характеризират със средномощен хумусен слой и добро почвено плодородие. Подходящи са за отглеждане на зеленчуци и овощни култури, фъстъци, технически култури. Канелените и планинските горски почви са водопропускливи, характеризират се с маломощен хумусно-алувиален слой и са подходящи за отглеждането на топлолюбиви интензивни култури като слънчоглед, тютюн, лозя и трайни насаждения. В районите на разпространението им ерозионните процеси са засилени. За развитието на ерозия допринасят и относително голямото вертикално разчленение на релефа и обезлесяването на значителни участъци от горите. Почвената ерозия оказва неблагоприятно влияние върху развитието на селското стопанство, като решение на проблема е провеждането на регулярни мероприятия по залесяване.

Водните ресурси на общината се формират от р. Места, р. Канина, р. Вищерица, р. Върбица. Реките и техните притоци имат снежно-дъждовен режим на подхранване, максимално пролетно пълноводие (април-май), като голяма част от тях въпреки променливия дебит са с постоянен воден отток.

По поречието на р. Канина, в землището на с. Огняново се намират 17 топли минерални извора. Температурата на водата обикновено варира от 39 до 43°С. Общият дебит на находището е около 23 l/s. Почти всички извори са с аналогичен химичен състав - хидрокарбонатно - сулфатни, калциево - натриеви с минерализация от 0.23 до 0.28 g/l. Характерно за тези води е повишеното съдържание на флуор - от 3,5 до 4.5 mg/l.

Община Гърмен е сравнително бедна на полезни изкопаеми. Част от територията на общината попада в Гоцеделчевския въглищен басейн. Изчислените запаси от

лигнитни въглища в размер на 2091,0 х.м. се намират в района на селата Балдево и Огняново.

Интерес представляват гнайсите в землищата на селата Крушево и Долно Дряново, от които се произвеждат скалнооблицовъчни материали и находището на кизелгур в близост до с.Гърмен.

За опазване на биологичното разнообразие са обявени:

- **Поддържан резерват “Тъмната гора”** – обявен със Заповед № 2811/10.10.1962 год.на ГУГ. Разположен в Дъбрашкия дял на Западните Родопи при надморска височина от 1500-1700 м в землището на с. Ковачевица, с площ 30,2 хектара. Създаден с цел да се съхрани вековната смесена гора – смърч, бук и ела.
- **“Козия камък”**- скални образувания в землището на с. Ковачевица, обявена със Заповед №1187/09.04.1974 год. на МГП, с площ 0,6 хектара, на около 15 км. от с. Ковачевица с древна астрономическа карта.
- **“Каялийските скали”** – съперничеци на известните Белоградчишки скали – на около 20 км. от с. Ковачевица.
- Вековни дървета – “Чинарите” в с. Гърмен – обявени със Заповеди №17 и №961 от 06.06.1968 год., които са на възраст над 600 години.

ИНФРАСТРУКТУРА

Транспортна инфраструктура

Пътната мрежа на община Гърмен включва, третокласни пътища (34 км) и общински пътища (51 км). Гъстотата на пътната мрежа в общината е 23 км/100 кв. км., която е значително по-ниска от средната за страната (33км/100 кв. км.). Основните причини за ниската гъстота на пътната мрежа са планинският релеф и граничното разположение на общината.

Главната пътна артерия в общината е път III-197 Гоце Делчев-Сатовча-Доспат и общински път Господинци-Огняново-Гърмен-Дъбница-Абланица, които свързват общината със съседните общини, областния град и националната пътна мрежа. От особено важно значение за социално-икономическото развитие на общината е връзката с път II-19 Симитли-Разлог-Гоце Делчев-Драма която създава предпоставки за активно стопанско развитие и повишава атрактивността на общината пред външния бизнес. Значението на тази пътна връзка ще нарасне при откриване на ГКПП Илинден и преодоляване на тупиковото развитие на пътната инфраструктура по долината на р. Места.

Таблица 1. Третокласна пътна мрежа и общински пътища в община Гърмен

№ на пътя	Пътен участък	Дължина в км.
	Барото-граница с община Сатовча	15,0
	Граница с община Гоце Делчев-Огняново	9,7
	Огняново-Гърмен	3,0
	Дъбница-землище Блатска	5,0
19705	Отклонение за Баните	1,0
19703	Огняново-Рибново	25,0
19709	Гърмен-Ковачевица	15,0
19719	Отклонение Крушево-Ореше	7,2
мп	Разклон Гърмен-Заграде	2,0
19707	Отклонение Дебрен-Гърмен-Дебрен	4,6
мп	Отклонение Балдево	0,5
19724	Отклонение Крибул	3,0
мп	Отклонение Гърмен	2,0

Асфалтовата настилка на пътищата в общината е силно деформирана и не отговаря на изискванията за сигурен, модерен и бърз транспорт, а изградените съоръжения (мостове, водостоци, подпорни стени и канавки) са в лошо техническо състояние. Липсват пътни знаци и указателни табели.

Основните проблеми за поддръжката и развитието на общинската пътна мрежа са свързани с липса на средства за ремонт и инвестиции в пътна инфраструктура и тенденция за продължаващо влошаване качество на инфраструктурата. Бюджетните ресурси на община Гърмен, както и на повечето малки общини в България са силно зависими от субсидиите от републиканския бюджет, ограничени са възможностите за реализация на собствени приходи за финансиране на значими инфраструктурни проекти.

На територията на община Гърмен няма изградена инфраструктура за железопътен транспорт. Най-близката жп гара със съоръжения за пътнически и товарни превози е гара Генерал Тодоров, разположена на 52 км от с. Гърмен. На теснолинеен жп път е разположена гара Добринище, на 40 км от общинския център.

Водоснабдяване и канализация

В общината централно водоснабдени са $\frac{3}{4}$ от населените места, като делът на населението с достъп до услугата е 80%. Полските села на община Гърмен се водоснабдяват от в.с. "Туфча" и с помпа от сондаж на р.Места. Повечето от планинските села се водоснабдяват гравитачно от собствени водоизточници. По данни на НСИ към 2003г. 12,5% от селищата са с режим на водоподаване, а 37,5% получават вода с отклонение в качеството.

Водопроводната мрежа в цялата община е силно остаряла и амортизирана, като около 80% от водопроводите трябва да бъдат подменени. Водоснабдителната система включва вътрешна мрежа 40 км и външна мрежа – 65 км., като около 87% от водоснабдителната мрежа е изградена от азбесто-циментови тръби, 10% стоманени и поцинковани тръбни инсталации, и 3% полиетиленови тръби. Водоснабдителната и канализационната мрежа се стопанисва от "ВиК" ООД, гр. Благоевград, дружество държавна собственост. Общината спотанисва ВиК инфраструктурата в селата Долно Дряново, Горно Дряново и Лещен.

Канализационна мрежа е частично изградена във всички населени места между 40 и 60%, (няма изградена канализационна мрежа само в ромския квартал на с. Гърмен), като се използват септични ями и попивни кладенци.. Изградени външни колектори има

само в село Гърмен и село Дъбница. Предвижда се изграждането на колектор и в с. Огняново, като са осигурени финансови средства от Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда към Министерство на околната среда и водите. Предвижда се изграждане на модулна пречиствателна станция в с. Рибново.

Околна среда и управление на отпадъците

В системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване са обхванати всички населени места в общината. Отпадъците се депонират на регионалното депо в Гоце Делчев което отговаря на изискванията на Директива 1999/31/ЕС за депонирането на отпадъците.

Нерегламентирани сметища на територията на общината има в землищата на селата Рибново, Осиково, Скрбатно и Дъбница, като се извършва предепонирание и се предвижда сметищата да бъдат закрити до края на 2006г.

На територията на община Гърмен няма значими замърсители на атмосферата. През 2003г. са реализирани ограничени емисии на вредни вещества – неметанови летливи органични съединения 1,2т. и метан 13,54т.

Основните замърсители на водата са отпадните и канализационни води от населението и стопанските субекти, като няма установени значими индустриални замърсявания.

Съобщителна система

Община Гърмен се обслужва от регионалната телефонна мрежа с главна АТЦ Благоевград, възлова централа функционира в Гоце Делчев, АТЦ функционират в селата Гърмен, Дъбница, Долно Дряново, Горно Дряново, Осиково и Рибново. Всички населени места са включени в системата за автоматично телефонно избиране, с изключение на Крушево и Ореше.

В общината е осигурено покритие на мобилните оператори.

Достъпът до Интернет се осъществява посредством мрежата изградена от кабелните оператори.

Електроснабдяване и алтернативни източници на енергия

Всички населени места на територията на община Гърмен са електроснабдени, като електроснабдителната мрежа е сравнително добре изградена, но на места има

проблеми с качеството и сигурността на захранване. Мрежата е изцяло въздушна, с обща дължина от 144 км., като има и 90 км. въздушни магистални водопроводи.

Електроснабдяването на община Гърмен се осъществява Електроразпределително предприятие – «Електроразпределение - София област» ЕАД, клон Благоевград, район Гоце Делчев. Електрическата мрежа е равномерно разпределена по територията на общината и обхваща всички населени места.

В общината е изпълнен проект за подмяна на уличното осветление с енергоспестяващи осветителни тела, като по този начин се намаляват разходите за енергопотребление. Извършена е частична подмяна на дограма в училищните сгради. Също така е необходимо изпълнението на мероприятия по енергийна ефективност за обществените сгради, чиито средносрочен ефект също ще се отрази в намаление разходната част на бюджета.

Усилията на Община Гърмен за повишаване на енергийната ефективност следва да се концентрират в топлоизолация и подмяна на горивните инсталации на обществените сгради като по този начин се реализират икономии в общинския бюджет.

Природо-географската характеристика на община Гърмен разкриват добри възможности за използване на енергия от алтернативни източници на енергия. Един от широко разпространите източници на енергия и използването на *биомаса*, като в допълнение към дървесната биомаса се включват и остатъците от дървообработващата промишленост, енергийни култури, земеделски отпадъци, а също така и органични фракции от общински твърди отпадъци. Използването на *геотермалните води* за комунално-битови нужди (битово водо- и топлоснабдяване) в рамките на община Гърмен е ограничено. Използване на този тип ресурс е възможно в района на с.Огняново. Използването на *слънчева енергия* е особено ефективно за осигуряването на електричество в отдалечени райони и обществени и частни сгради. Производството на електроенергия от слънцето често се комбинира с *хибридни ветроенергийни инсталации*, което е най-ефективната комбинация при използване на възобновяеми енергоизточници.

**Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите в сектор
ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА**

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none"> • Наличие на богати водни ресурси, включително термални води • Всички населени места са обхванати от системата за сметосъбиране • Липса на индустриални замърсявания • Всички населени места са електроснабдени 	<ul style="list-style-type: none"> • Лошо техническо състояние на пътната мрежа • Липса на собствен финансов ресурс за поддържане на общинската инфраструктура • Планински релеф, затрудняващ развитието на пътната мрежа и нейните качествени характеристики • Амортизирана водоснабдителна мрежа • Неизграденост на канализационна мрежа
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
<ul style="list-style-type: none"> • Подобряване на достъпа до външно финансиране за инвестиции в публична инфраструктура • Развитие на транспортната инфраструктура свързваща общините по долината на р. Места с Република Гърция • Насърчаване на публично-частното партньорство и частните инвестиции в енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници 	<ul style="list-style-type: none"> • Затруднения при изграждане и поддържане на техническата инфраструктура поради липса на финансиране • Влошаване качеството на инженерно техническата инфраструктура

РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ

Население

По данни от ГРАО населението на община Гърмен към 31 декември 2004г. е 14395 души, от които 7178 мъже и 7217 жени. Гъстотата на населението е 37 души на кв. км., която е над двукратно по-малка от средната на страната (70,3 души на кв. км). Основните причини за това са силните миграционни процеси и отсъствието на големи селищни образувания на територията на общината.

Коефициентът на възрастова зависимост¹ за общината (50,55) е по-висок от средната стойност на показателя страната (45,5), а участието на двата компонента (лица под 15г. и лица над 65г.) е с минимален превес на лицата в подтрудоспособна възраст. Възрастовата структура² на населението в община Гърмен е благоприятна за демографското развитие, като в подтрудоспособна възраст са 3306 души (22,48%), в трудоспособна възраст са 8866 души (60.29%), а в надтрудоспособна възраст са 2533 души (17.23%).

Таблица 2. Население на община Гърмен по постоянен адрес към 03.02.2003г.³

№	Населени места	души		
		всичко	В това число	
			мъже	жени
1.	Балдево	255	125	130
2.	Горно Дряново	1 083	579	504
3.	Гърмен	1 800	873	927
4.	Дебрен	2 184	1 115	1 069
5.	Долно Дряново	1 213	602	611
6.	Дъбница	1 688	828	860
7.	Ковачевица	53	26	27
8.	Крушево	246	126	120
9.	Лещен	17	9	8
10.	Марчево	169	79	90
11.	Огняново	1 617	796	821
12.	Ореше	358	171	187
13.	Осиково	572	277	295
14.	Рибново	2 275	1127	1 148
15.	Скребатно	303	144	159
16.	Хвостяне	616	318	298
	ОБЩИНА ГЪРМЕН	14 449	7719	7254

¹ Към 31.12.2003г. Изчислява се като отношението на сумата от лицата на възраст под 15 г. и над 65 г. към лицата на възраст между 15 и 65 г. Източник: НСИ, Райони за целенасочено въздействие, (електронен документ), София, 2005.

² Към 31.12.2003г. Източник: НСИ.

³ По данни от общинска администрация Гърмен

Динамиката на населението в периода 2000-2004г. бележи устойчива тенденция на намаление от 14620 до 14395 души, като незначително увеличение се наблюдава само през 2001г.

Естественят прираст за 2003 г. е положителен (49), родени са 187, а са починали 138 души, като демографската тенденция е благоприятна в сравнение с процесите протичащи на национално ниво.

Механичният прираст за 2003 г. е отрицателен (-53), изселилите се извън общината (127) превишават заселилите се в общината (74). През последните години се наблюдава временна миграция от територията на общината извън границите на страната (към Гърция, Великобритания, Испания), свързана с търсене на трудова реализация на незаетата работна сила. Това е особено тревожен факт, с оглед на това, че общината губи население в трудоспособна възраст.

Намаляването на естествения прираст, комбиниран с отрицателен механичен прираст, влияят негативно на възпроизводството на населението на общината.

Етническият състав на населението на общината по данни от Общинска администрация Гърмен е 30,05% българи-християни, 56,31 българи-мохамедани 6,7% турци и 6,94% роми⁴.

Образование

Образователното ниво на населението, е ниско, като дялът на специалистите с висше и полувисше образование е малък – общо 3.48%⁵ от населението на общината, както е нисък дела и на жителите със средно образование (20,80%). Преобладаваща е групата на жителите с основно (35,69%) и по-ниско образование (27,53%) от населението на общината. Неграмотните са 3,24%, а децата в предучилищна възраст 9,09%. Непоказано е образователното ниво на 0,15% от населението.

Анализът на протичащите демографски процеси в общината очертава негативното влияние на процесите на миграция сред трудоспособното население и най-вече ниската образованост и липсата на професионална квалификация на преобладаваща част от

⁴ Разликата до 100% се формира от групата на лицата, които не са се самоопределили.

⁵ Източник НСИ, Райони за целенасочено въздействие, (електронен документ), София, 2005

човешките ресурси. Данните показват необходимостта от специално разработване на политика за подобряване на качествените характеристики на населението на общината.

Заетост и безработица

По данни на НСИ заети в селското стопанство са 52,6%, от които в тютюнопроизводство 17,7%, в индустрията са заети 42% от трудовите ресурси в общината. В сектора на услугите доминира публичния сектор – 25%, търговията – 3%, туризма – 1%. Жените са заети предимно в селското стопанство и в производството на шивашки изделия и трикотаж, а мъжете – в селското стопанство и промишлеността.

Към 31.12.2003г., регистрираната безработица в община Гърмен е 12,71 %, което е по-ниско от средното за страната (13,52%), но по-високо от регистрираното в област Благоевград (9,17%). Динамиката на безработицата за периода 1999-2003г., демонстрира двукратно намаление като през базовата година нейното равнище е било 26,82%. Основни причини за намаляване на регистрираната безработица са преструктурирането на местната икономика, изпълнението на проекти за временна заетост на лица от групи в неравнопостояно положение на пазара на труда и трудовата миграция. Специфичен проблем е отпадането на определени групи от пазара на труда и формиране на скрита безработица.

При разглеждане структурните особености на безработицата впечатление прави високия дял на безработните млади хора до 29 г. - 213 души или 22.00% от всички регистрирани в общината безработни лица, което близко до стойността на показателя за областта (20,95%) по-ниско от средната стойност за страната като цяло (26,8%)⁶. Друга негативна особеност е високия дял на продължително безработните лица от всички регистрирани в общината безработни в края на 2003 г., 47.93%, при 47.81% в областта и 53,1% в страната като цяло.

Относителния дял на безработните жени е 49,95%, който се предопределя от структурата на местната икономика и заетостта в селското стопанство.

Основните проблеми са свързани с ниско образователно ниво на безработните и загуба на трудови навици. Допълнително ограничение е ниската трудова мобилност. Безработните в голяма степен са склонни да приемат работа без оглед на нейния вид и заплащане. Тези групи са в неблагоприятно положение на пазара на труда и

⁶ Данните са към 31.12.2003 г., Агенция по заетостта

възможностите за заетост са силно ограничени като се ограничават до заетост в дейности изискващи нискоквалифициран и неквалифициран труд, участие в програми за субсидирана заетост, заетост в личното стопанство.

Перспективите за разкриване на нови работни места са свързани предимно с инвестиции в туризма и селското стопанство, като потенциал притежава култивирането на лечебни растения и животновъдството. За разкриването на нови работни места ще допринесе прилагането на координиран инвестиционен маркетинг за привличане на нов бизнес в общината и подкрепа за местния бизнес. Инициативите за повишаване на инвестиционната и стопанската активност на местните предприемачи и привличане на външен бизнес могат да бъдат създаване на маркетингов инструментариум за участие в специализирани форуми, бази от данни, местни консултативни органи и други.

Общинска администрация не може самостоятелно да провежда активна политика на пазара на труда, не съществуват и условия за превантивна политика. Разполагаемите финансови ресурси не позволяват обезпечаване в материално-техническо отношение на програмите за субсидирана заетост, прилагани от Министерство на труда и социалната политика

Социална инфраструктура

Образователна структура

На територията на община Гърмен функционират 2 среднообщообразователни училища и 7 основни училища⁷.

През учебната 2004/2005 г. в училищата са се обучавали 1886 ученици, като в сравнение с учебната 2000/2001г. учениците са намалели с 253. Динамиката на учениците и характеристиките на селищната мрежа притежават потенциал за развитието на средищни училища. Въпреки социалните проблеми, провокирани от свиването на образователната мрежа се реализират ползи от пренасочване на ограничените бюджетни ресурси към качествено подобряване на образователния процес, чрез разширяване на професионалното образование, чуждоезиково обучение и подобрен достъп до информационни технологии.

⁷ Източник: Министерство на образованието и науката

Таблица 3. Образователна мрежа в община Гърмен

СОУ"Св.св.Кирил и Методий"	СОУ (I - XII клас)	Гърмен
СОУ"Йордан Йовков"	СОУ (I - XII клас)	Рибново
ОУ"П.К. Яворов"	основно (I - VIII клас)	Огняново
ОУ "Климент Охридски"	основно (I - VIII клас)	Дебрен
ОУ"СВ. Паисий Хилендарски"	основно (I - VIII клас)	Горно Дряново
ОУ "Христо Ботев"	основно (I - VIII клас)	Долно Дряново
ОУ "Димитър Талев"	основно (I - VIII клас)	Хвостяне
ОУ "Васил Левски"	основно (I - VIII клас)	Осиково
ОУ "Христо Ботев"	основно (I - VIII клас)	Дъбница

През 2004г. броят на Целодневните детски градини е 2 – в селата Дебрен и Рибново, с филиали в селата Осиково и Гърмен, а Обединени детски заведения има в с. Огняново, с филиали в Горно Дряново и Дъбница. През същата година детските заведения са посещавани от 198 деца.

Записваемостта в училищата на лицата между 7 и 18 години е 86,68%. По този показател община Гърмен се нарежда на 185 място от общо 262 общини в България⁸⁹. Основните проблеми са свързани с ниските доходи на домакинствата, заетостта в семейните стопанства на лицата между 7 и 18 години, както и с демотивацията, причинена от липсата на перспективи за професионална реализация.

Училищата, както повечето в страната, се отличават с остаряла материална база и изоставане по отношение на новите средства за обучение и информация. Във всички училища са оборудвани компютърни кабинети.

Недостигът на средства прави невъзможно осъвременяването на базата. Ниското образователно и квалификационно равнище на населението още повече поставя въпроса за ефективността на образователните институции на територията на общината.

⁸ Източник: Програма за развитие на ООН, Национален доклад за развитието на човека, 2003

⁹ Коефициентът на записване се изчислява като отношение на записаните в общообразователните, специалните и професионалните училища ученици и общия брой на населението на възраст между 7 и 18 години.

Здравна структура

На територията на общината не функционират здравни заведения. Специализирана болнична помощ населението на община Гърмен ползва в съседната община Гоце Делчев. Регистрираните лекарски практики в Община Гърмен са 9, а стоматологичните практики са 7.

Културно наследство

На територията на общината има богати културно-исторически ресурси от различни исторически епохи:

Античният римски град Никополис ад Нестум, който след разкопките в средата на 80-те години на миналия век е изоставен и е понесъл значителни щети от иманяри, се нуждае от значителни инвестиции за социализация преди да може да се включи в туристическото предлагане. В близост до античния град при разкопки са открити останки от базилика от елинистичен тип. До с. Дъбница са разкрити останките от късноантична и средновековна крепост.

Село Ковачевица представлява уникален възрожденски архитектурен ансамбъл, обявен за паметник на културата. В селото се намира и църквата “Св. Никола” (1847г.), обявена за паметник на културата с местно значение. Ковачевица и вилното селище Лещен формират сериозен ресурс за предлагане на селски и културно-исторически туризъм.

Музейните експозиции в общината са представени от:

Етнографски музейни сбирки в с. Скробатно към читалище “Искра” с. Гърмен и към читалище “Светлина” с. Ковачевица.

Читалищата в общината са 9 и са разположени в общинския център Гърмен и в селата Горно Дряново, Дебрен, Долно Дряново, Дъбница, Ковачевица, Огняново, Рибново. Всяко от тях разполага с функционираща библиотека.

Спортна инфраструктура

Общината разполага със стадиони в общинския център, с. Дъбница, с. Огняново, с. Дебрен, с. Горно Дряново, с. Ореше, с. Рибново, плувен басейн в с. Огняново, ученически спортни площадки в СОУ в Рибново и Гърмен и ОУ в Огняново и Дъбница

Спортната инфраструктура в училищата е в лошо техническо състояние. За осигуряване безопасността на учащите е необходимо да се извърши подмяна на спортните съоръжения и настилките на спортните площадки в училищата .

Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите
сектор ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ И КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none">• Благоприятна възрастова структура• Развита базова образователна мрежа• Богато културно-историческо наследство	<ul style="list-style-type: none">• Ниско образователно равнище на населението и висок дял на лицата без професионална квалификация• Наличие на скрита безработица• Липса на профилирано професионално образование• Амортизирана образователна и социална инфраструктура, особено в малките населени места
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
<ul style="list-style-type: none">• Подобряване на достъпа до външно финансиране за публични и частни инвестиции в човешки капитал• Намалване на различията между характеристиките на човешките ресурси и потребностите на работодателите• Развитие на публично-частни партньорства за предоставяне на услуги и споделено използване на социална инфраструктура през границата• Намалване на зависимостта от социалните програми	<ul style="list-style-type: none">• Засилване на миграционните процеси, особено сред младите хора и влошаване на възрастовата структура на населението• Влошаване на инфраструктурата за социален сервиз и качеството на предоставяните социални услуги• Запазване на ниския жизнен стандарт на населението

ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ОБЩИНСКАТА ИКОНОМИКА

Състояние и тенденции

Брутният вътрешен продукт произведен в община Гърмен през 2001г. е 14823 хил. лв¹⁰. Брутният вътрешен продукт на човек от населението за същата година е в размер на 1008 лв. и по този показател заема 258 място от общо 262 общини в България.

През 2003г. са реализирани нетни приходи от продажби в размер на 8887 хил. лв. или 0,6 хил. лв. на един жител, което е 18,5 пъти по-малко от средното за страната. Динамиката на показателя показва тенденция за колебливо нарастване за периода 1999-2003г., като в сравнение с базовата година увеличението е с 20%.

Броят на регистрираните в община Гърмен стопански субекти е 863, от които активни са 236 фирми. За периода 1999-2003г. броят на активните фирми е нарастнал с 90 фирми или 62%. Най-голям е относителния дял на регистрираните фирми в сферата на услугите (81,82%), индустрията (6,06%) и селското стопанство (12,12%).

Основните проблеми пред местната икономика са:

- ниско общоикономическо развитие на общината и липса на диверсифицирана икономика;
- отдалеченост от голям икономически и административен център;
- ниска конкурентоспособност на местните стопански субекти, остарелият сграден фонд и амортизирано оборудване, както и ниското технологично ниво;
- ниско образователно ниво на заетите;
- липса на финансови ресурси за технологично обновяване

Ключов проблем със сериозна социално-икономическа значимост е и бъдещето на тютюнопроизводството, както и устойчивото използване на горските ресурси.

Възможностите за постигане на устойчив икономически растеж са свързани с развитие на туризма, поради наличието на значителни антропогенни и природни ресурси и като сектор с потенциал за нарастване в общинската икономика. В подкрепа на

¹⁰ Източник: ПРООН, България 2003, Национален доклад за човешкото развитие

туристическия бизнес следва да се инициира включване в регионален и тематичен туристически продукт.

За постигането на икономически растеж се очаква да допринесе изграждането на ГККП "Илинден", който да повлияе благоприятно на развитието на бизнеса, както с привличането на инвестиции от гръцки и български предприемачи. Положително влияние върху общинската икономика може да има близостта на град Гоце Делчев, който е локален икономически център, при укрепване на икономическите връзки, възникване и развитие на клъстери и подизпълнителски вериги в областта на селското и горското стопанство и преработвателната промишленост.

Развитието на селскостопанския сектор е свързано с насърчаване на пазарната ориентация на производството, разнообразяване на произвежданата продукция, чрез увеличаване на площите с алтернативни култури и развитие на пасищното животновъдство.

Горско стопанство

Горският фонд на територията на община Гърмен е 270 270 дка¹¹, или 69,6% от територията на общината. Преобладаващите дървесни видове са иглолистните бор, смърч, бяла мура, но се срещат и широколистни, представени от бук и дъб. По форма на собственост 97,92% от горските територии са държавен горски фонд, собственост на частни лица са 1,74% на религиозни организации 0,23% останалата част са общинска собственост 0,11%.

На територията на общината функционират 15 предприятия с основна дейност дърводобив и дървопреработване. Произвеждат се дървени строителни материали и детайли за мебели. В сектора са заети 111 души. Основните фирми в дърводобива и дървообработването са: "Беслет" ЕАД с. Гърмен, "Бояна Праматарова" ЕТ с. Огняново, "Дивест" ЕООД с. Гърмен и др.

¹¹ По данни от Общинска служба "Земеделие и гори", Гърмен

Селско стопанство

Община Гърмен се намира в полупланински район, където местната икономика е силно зависима от земеделието като източник на доходи и заетост. В земеделски стопанства са ангажирани 52,6% от заетите.

Земеделските земи в общината са 95930 дка, в т.ч. обработваема земя 71191 дка (38,6%),¹² Поливните площи са 14489 дка, но хидромелиоративната система е силно амортизирана. От съществуващите помпени станции функционира само тази в с. Дъбница. Възстановяването на хидромелиоративната мрежа е свързано с привличане на инвестиции и следва да се съобрази с особеностите на дребните земеделски стопанства.

Основна част от обработваемата земя е заета с тютюн (6535 дка), царевица (1200дка). Отглеждат се трайни насаждения (1200дка).

Животновъдството има по-малък дял в произведената селскостопанска продукция. Представени са почти всички видове домашни животни, като доминира говедовъдството и овцевъдството. Към началото на 2004г. броят на отглежданите домашни животни е както следва: говеда 1930броя, в т.ч. крави 1121, овце 3500 бр., кози 3300бр., птици 8800 бр., свине 200 бр. Положителен опит съществува в областта на пчеларството, като в общината има трима регистрирани пчелари и 83 пчелни семейства.

Животните се отглеждат в семейни стопанства, няма големи ферми. В преобладаваща част от случаите животните се отглеждат при примитивни условия, липсва контрол на качеството на произвежданата продукция. Познанията на стопаните са недостатъчни, липсва адекватна информация за възможностите за прилагане на нови технологии.

Основните проблеми пред селското стопанство са:

- Пазарната реализация на селскостопанската продукция е силно затруднена, като предлаганите цени често са под себестойността на продукцията. Изключение е реализацията на произведения тютюн
- Липсва модерна селскостопанска техника и съвременен сграден фонд, както и финансови ресурси за технологично обновяване на земеделските стопанства. Липсват познания за адекватно провеждане на агротехническите мероприятия.

¹² По данни на Общинска служба “Земеделие и гори”

- Семейните ферми не са пазарно ориентирани. Не се прилагат мерки за подобряване и поддържане на породния състав, което не позволява увеличаване на количеството на произвежданата продукция.

Перспективите за развитие на селското стопанство на община Гърмен са свързани с производството на качествени тютюни и с въвеждане на алтернативни на тютюна култури, като лечебни растения, подправки и зеленчуци. Подобряването на конкурентоспособността на селскостопанския отрасъл е свързано с разнообразяване на отглежданите култури и преход към интензивно земеделие, предимно чрез:

- Производство на екологично чиста селскостопанска продукция, при спазване на технологичните изисквания;
- Култивиране на лечебни растения, като алтернативна форма на заетост и редуциране на безработицата, както за незаетите, така и за значителна част от тютюнопроизводителите.
- Активен инвестиционен маркетинг за привличане на частни инвестиции в земеделски стопанства и малки предприятия за преработка на селскостопанска продукция;

Промишленост

Община Гърмен не е силно индустриализирана, няма индустриално производство, което да влошава параметрите на околната среда, а относителния дял на заетите в индустрията е 41,4%¹³.

Добивната промишленост е представена от рудник "Канина", ТПК "Никола Ушев", "Илинденски мрамор" ООД с. Марчево (проучване и добив на технологична проба) и "Арис" ЕООД гр. София за добив на облицовъчни материали.

Представени са шивашката и обувната промишленост, като в предприятията в сектора са заети 788 души. Най-значимите предприятия в сектора през 2004г. са "Вента" ООД с 218 работника, "Лиса Интернешънъл" с. Дебрен с 134 работника, ЕТ "Бисер Узунов" - 127, "Сина - стил" ЕООД с. Долно Дряново - 130 и др. Те са изцяло частни предприятия и работят за чуждестранни клиенти. Бизнесът работи на ишлеме, няма ясна визия за инвестиции в сектора, включително в човешки капитал, а работните места не са

¹³ Данните са към 2001г. Източник: НСИ, Райони за целенасочено въздействие, електронен документ, 2005

устойчиви. От началото на 2005г. една от най-големите фирми в сектора преустановява производствената си дейност в общината.

Леката промишленост освен от обувната и шивашката индустрия е представена от хранително-вкусовата промишленост, в която са ангажирани 44 души, като продукцията се реализира предимно на територията на общината – малки производители на хляб и хлебни изделия, безалкохолни напитки и т.н. Потенциалът за развитие на сектора е тясно свързан с развитието на селското стопанство.

Туризм

Община Гърмен има сравнително благоприятно разположение за развитие на туризма, като туристическия сектор има сериозен потенциал за развитие и представлява ключов сектор в местната икономика. Изпълнението на проект по програма ФАР-Трансгранично сътрудничество за рехабилитация на път II-19 Разлог-Гоце Делчев – Драма ще подобри достъпа до общината и ще допринесе за увеличаване на туристическия поток.

По данни от Общинска администрация към 2004г. в общината има 12 категоризирани средства за подслон с капацитет от 650 легла.

Потенциалът за развитие на разнообразно туристическо предлагане в общината е значителен предвид концентрацията на природни и антропогенни ресурси.

Обозначените туристически пътеки са ресурс за развитие на **екотуризм**. Екопътеките Ковачевица – Скрбатно – Осиково – Рибново, Ковачевица – Долен и Заграде-старо Дебрен – Долно Дряново- Долен предлагат достъп до съхранената природа на Родопите.

Развитието на **културен и религиозен туризм** е свързано с туристическото предлагане в с. Ковачевица (архитектурен резерват), където са реставрирани и предлагат подслон на туристи десетки къщи, по известни от които са Баятевата къща, Жеревата къща, Милчевата, Капсъзовата и Велчевата къща. Ресурс за туристическо предлагане представляват античния град Никополис ад Нестум и разкритата базилика.

Селския туризм е едно от водещите направления в туристическото предлагане като най-развит е във вилно селище Лещен в което от външен инвеститор са реконструирани 15 стари къщи.

Балнеолечението е свързано с минералните извори в с. Огняново, които има благоприятно въздействие върху редица заболявания. Красивата природа и термалните води превръщат с. Огняново в предпочитан курорт за десетки туристи от страната и чужбина.

Потенциалът за развитие на туризма на територията на общината е свързан предимно със създаване и промоция на екотуристически продукти, селски и културни маршрути. Перспективите за развитие на туристическия бизнес са свързани предимно с разработването на наличните културно-исторически и антропогенни ресурси и предлагане на регионален туристически продукт в рамките на сътрудничество с останалите общини от Югозападния туристически регион.

Социални услуги

На територията на община Гърмен социалните услуги са слабо застъпени, функционира единствено Домашен Социален Патронаж, неговият капацитет е 100 човека. За да се развива община Гърмен като модерна община е необходимо да се изгради комплекс за представяне на социални услуги предлагани в общността.

Бюджетно осигуряване

При променените условия, които настъпват във връзка с приемането на Р. България в Европейския съюз, когато окончателно ще влязат в сила стандартите за издръжка на делегираните държавни дейности от централния бюджет, общините ще трябва да осигуряват средства за развитие на инфраструктурата си, за подобряване на жизнената среда и за създаване на условия, стимулиращи развитието на бизнеса на своята територия главно чрез активно привличане на средства за инвестиции с участие със свои проекти пред външни донори.

Бюджетът на Община Гърмен е силно зависим от размера на субсидиите от Републиканския бюджет предвид на ниската икономическа активност на стопанските субекти и ниските данъчни приходи. Основната причина е в липсата на устойчива местна икономика и зависимостта от селското стопанство, което затруднява постигането на устойчив ръст и нарастването на данъчните приходи. Относителния дял на субсидиите от централния бюджет през 2004г. е 71%, при 64% за 2003г. Бюджета на община Гърмен за същата година е 4 454 185 лв., като се наблюдава увеличение с 23% спрямо предходната година.

Таблица 3. Бюджет на община Гърмен. Приходи.

Приходи	2003 г.	2004 г.
Собствени приходи	3 506 293	3 879 296
<u>Данъчни</u>		
- данък върху доходите на физическите лица	277 882	
- имуществени данъци	84 511	77 832
<u>Неданъчни приходи</u>	473 611	844 239
- приходи и доходи от собственост	25 230	45 392
- други неданъчни приходи	25 363	227 592
- приходи от продажба на държавно и общинско имущество	179 139	323 586
Получени субсидии от ЦБ	2316 401	3 168 658
ВСИЧКО ПРИХОДИ	3614 534	4 454 185
Дефицит (излишък)	- 108 241	- 574 889

Най-значимо увеличение се наблюдава в размера на субсидията от републиканския бюджет, като нарастват и параграфите “Приходи и доходи от собственост” и “Други неданъчни приходи”. Динамиката на приходната част на бюджета демонстрира силната зависимост на общинския бюджет и слаби възможности за провеждане на местна политика от органите на централно ниво.

Таблица 4. Бюджет на община Гърмен. Разходи.

Разходи	2003 г.	2004 г.
Здравеопазване	35 934	40 875
Образование	1 905 662	2 121 434
Социално осигуряване и грижи	336 054	291 672
Жилищно строителство и БКС	378 011	537 980
Общинска администрация	535 434	593 765
Отбрана и сигурност	38 832	41 112
Почивно дело и култура	55 184	54037
Физкултура и спорт	4 319	8 219
Икономически дейности и услуги	216 863	190 202
Общо разходи	3 506 293	3 879 296

Разпределението на разходите по параграфи е обусловено от промените в бюджетната сфера на национално ниво и въвеждането на финансова децентрализация и не е свързано с провеждането на активна политика от страна на общината. Нещо повече, капиталовите разходи, които за 2004г. са 424 хил. лв. са ангажирани предимно в рехабилитацията на водопреносната система и не позволяват провеждането на активна инвестиционна политика. Размера и динамиката на приходите от приватизация за изследвания период показват, че в общината се наблюдава динамичен приватизационен процес.

Невъзможността на община Гърмен да води активна инвестиционна политика кореспондира и с невъзможността да осигури съфинансиране на по-значими проекти, чрез които да бъде привлечено грантово финансиране за изпълнение на приоритетни дейности.

Привличането на частни ресурси и изпълнение на проекти чрез публично-частни партньорства е възможна алтернатива, която същевременно ще стимулира икономическата активност в общинската икономика и ще доведе до увеличаване на собствените приходи. Посредством това ще се подобри финансовата независимост на общинското ръководство от централната изпълнителна власт.

Анализ на силните, слабите страни, възможностите и заплахите

сектор ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none"> • Отсъствие на промишлено замърсяване, екологично чиста територия • Работещи предприятия в леката промишленост • Наличие на значителни горски площи и горскостопански ресурси • Традиционен опит в земеделието • Ресурси за развитие на туристическо предлагане 	<ul style="list-style-type: none"> • Моноструктурна зависимост на селското стопанство от тютюнопроизводството • Раздробеност на земеделските площи и ниска техническа обезпеченост • Отдалеченост на общината от икономически, консуматорски и административни центрове
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
<ul style="list-style-type: none"> • Активизиране на трансграничните икономически връзки с бизнеса в Република Гърция. • Присъединяване на бизнеса към единния европейски пазар • Разнообразяване на икономиката и развитие на екологични производства • Подобен достъп до финансиране в подкрепа на бизнеса • Пазарна ориентация на селскостопанските производители 	<ul style="list-style-type: none"> • Влошаване на пазарните условия за местните МСП, вследствие на силния конкурентен натиск от европейските компании • Зависимост на местната администрация от централния бюджет и невъзможност за съфинансиране на проекти • Концентрация на икономическите дейности в общинския център. • Липса за перспективно бюджетно планиране на национално ниво.

СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ГЪРМЕН

При подготовката на стратегията за развитие на община Гърмен се прилага подхода на интегрираното развитие, което е свързано с равнопоставеност на икономическите, екологичните и социалните аспекти на развитието, като се цели постигането на устойчивост на резултатите.

Стратегията за развитие е основана на очертаните в анализа на социално-икономическото развитие на общината перспективи и проблеми. Основните интервенции са насочени към развитие на икономическия и социалния потенциал на общината и подобряване качеството на инфраструктурата.

Предложените проекти са фокусирани върху развитие на специфични местни ресурси и решаването на местни проблеми, като е отчетена възможността за развитие на трансгранично сътрудничество с местни общности в Република Гърция.

ВИЗИЯ ЗА РАЗВИТИЕ

Община Гърмен – привлекателно място за живеене и професионална реализация на местните хора и предпочитано място за бизнес и отдих на гостите на общината

ПРИОРИТЕТИ

Приоритетите в Общинския план за развитие са дефинирани в съответствие с приоритетите заложи в Националната стратегия за регионално развитие (2005-2015г.) и са съобразени с предвижданията на Областната стратегия за развитие на област Благоевград, при отчитане на местната специфика и потенциала за развитие на община Гърмен.

Приоритетите в общинския план са определени чрез прилагане на секторен подход, насочен към развитие на местния икономически потенциал, подобряване на

инженерно-техническата и социалната инфраструктура, инвестиции в човешки капитал и подобряване качеството на живот на местните хора.

Интервенциите в областта на развитие на административния капацитет в община Гърмен, сътрудничеството със съседните общини, местния бизнес и повишаване на гражданското участие в управлението има комплексен характер, като влиянието им се отразява на всички останали и допринася за подобряване изпълнението на общата политика за регионално развитие.

Чрез прилагане на същия комплексен подход е отразен и потенциала за трансгранично сътрудничество. Широкият спектър от дейности, предмет на сътрудничество между институции от двете страни на границата предполага прилагане на хоризонтален подход и разработване на мерки по сектори, които в определена част покриват и мероприятията с трансграничен характер.

Приоритет 1 “Повишаване конкурентноспособността на местната икономика”

Присъединяването на Република България към Европейския съюз през 2007г. поставя пред местните стопански субекти предизвикателството да се конкурират с фирми от ЕС. Това налага необходимостта от инвестиции в материални активи, човешки ресурси и технологии за повишаване конкурентноспособността както на фирмено ниво, така и на ниво общинска икономика. Създаването и развитието на конкурентоспособна местна икономика е дългосрочен процес в който главна роля има бизнесът, с подкрепата на общинската администрация.

Ключовите ангажименти на общинската администрация са свързани с насърчаване развитието на местния бизнес и привличането на външни инвестиции за повишаване конкурентноспособността на икономиката на общината.

Предвид на ограничените възможности на общинската администрация за директно участие в местната икономика, усилията на общинското ръководство се концентрират в подкрепа за бизнеса и развитието на публично-частни партньорства. Подкрепата на община Гърмен за развитието на местната икономика е насочена предимно към секторите с потенциал за растеж, които да генерират допълнителни работни места, като акцентът е поставен върху туризма, като сектор с потенциал за растеж и пазарноориентираното селско стопанство

Доминирането на селскостопанския отрасъл от тютюнопроизводството налага подкрепа за въвеждане на алтернативни култури и на клъстери в животновъдството и хранително-вкусовата промишленост. Създаването на условия за преодоляване на монокултурната зависимост от тютюна и развитие на устойчиво селско стопанство е предизвикателство в развитието на общината.

Подкрепата на администрацията за развитието на бизнеса следва да се реализира като информационно-консултантски услуги в областта на експортните операции и съвместен маркетинг, изграждане и поддържане на бази от данни, подкрепа за набиране и развитие на човешките ресурси.

Развитието на бизнесинфраструктура изисква реализацията на значителни инвестиции и има ключово значение за повишаване на атрактивността на общината пред потенциалните инвеститори и стимулиране на инвестиционната активност. Инвестициите в инфраструктура следва да се извършват синхронизирано с маркетингови инициативи за привличане на външен бизнес и насърчаване на бизнесконтактите. Координираният инвестиционен маркетинг е важен инструмент за повишаване конкурентноспособността на местната и регионалната икономика, като усилията на общинската администрация следва да са насочени към работа в мрежи с други общини на регионален принцип, включително трансгранично сътрудничество и инициативи пред органите на изпълнителната власт, ангажирани с икономическо развитие.

Цел 1.1. Повишаване на стопанската активност и привличане на инвестиции

Подкрепата за развитието на местния бизнес е особено важна предвид на предстоящото членство на Република България в Европейския съюз предизвикателствата, свързани с оперирането на европейския пазар в нова силно конкурентна пазарна среда. Това налага инвестиции в човешки ресурси, материални активи и технологии и повишаване на иновативния потенциал на местните компании. Община Гърмен подпомага местния бизнес чрез инициативи за съвместен маркетинг и насърчаване на експортните операции, подкрепя трансфери на ноу-хау и технологии, сертифициране на производителите и преработвателите, усвояването на финансови средства от Структурните фондове на ЕС, достъпни за бизнеса.

Провеждането на координиран инвестиционен маркетинг за привличане на външен бизнес и стимулиране на възникването и развитието на подизпълнителски вериги и клъстери са основни инструменти, достъпни за местната власт за повишаване

конкурентноспособността на общинската икономика и увеличаване на заетостта, чрез подкрепа за създаване на нови и по-добри работни места. Важен аспект на общинската политика е насърчаване на трудоемки производства за създаване на нови работни места, предимно в леката промишленост и селското стопанство.

Привличането на външни инвеститори ще се осъществява предимно чрез нови бизнес проекти, поради приключване на приватизационния процес в краткосрочен план, което изисква развитието на капацитет на общинско ниво за идентифициране на местните ресурси, тяхната промоция и целенасоченото привличане на външен бизнес в общината.

Планираните интервенции са групирани в мерки и проекти, както следва:

Мерки	Проекти
Мярка “Насърчаване създаването и развитието на малки и средни предприятия”	Създаване на офис за информационни и консултантски услуги за малки и средни предприятия
	Изграждане на информационна мрежа за насърчаване на публично-частното и междуфирменото партньорство
	Подготовка на туристически промоционални материали и включване на местните предложители в регионален туристически продукт
	Съвместни проекти за трансфер на технологии, инвестиции в оборудване и в човешки капитал.
Мярка “Повишаване конкурентноспособността на селскостопанските производители”	Създаване на Общински център за обучение на селскостопански производители
	Въвеждане на алтернативни земеделски култури
	Създаване на сдружения на селскостопанските производители, съдействие при регистрация и сертификация.
	Създаване информационна система за пазара на земя
Мярка “Повишаване инвестиционната привлекателност на общината и привличане на инвестиции”	Инвентаризация на ресурсите и разработване на стратегия за икономическо развитие
	Подготовка на маркетингови материали на общината
	Провеждане на маркетингова кампания за привличане на външен бизнес

Цел 1.2. Развитие на инфраструктурата, подобряваща условията за развитие на бизнеса

Изграждането на физическа среда, привлекателна за бизнеса е една от основните задачи на Община Гърмен в привличането, задържането и развитие на бизнес в общината, както на местните компании, така и на външните инвеститори. Инвестициите в бизнесинфраструктура повишават привлекателността на общината и са важен компонент на усилията за утвърждаване на общината като добро място за правене на бизнес, стимулиране на инвестиционната активност и повишаване стопанската активност на местните фирми.

Идентифицирането на туризма като приоритетен отрасъл фокусира усилията върху изграждането на посетителска и информационна туристическа инфраструктура. Подкрепата за развитие на селското стопанство в общината е свързано с подобряване на хидромелиоративната мрежа и пазарната инфраструктура в общината.

Специфична интервенция е развитието на мрежата от селскостопански и горски пътища за насърчаване развитието на селскостопанския сектор и дърводобивната и дървопреработвателната индустрия.

Мерки	Проекти
Мярка “Изграждане и подобряване на бизнес инфраструктура”	Инвестиции в съобщителна инфраструктура и подобряване на качеството на съобщителните услуги
	Публично-частни партньорства и инвестиции в електроенергийна мрежа
	Рехабилитация на микроязовири в с. Долно Дряново
	Подобряване на хидромелиоративната мрежа
	Подобряване на селскостопански и горски пътища
	Изграждане на общински пазар и изкупвателни пунктове за селскостопанска продукция
Мярка “Изграждане на туристическа	Създаване на Информационен център и туристическа информационна мрежа

инфраструктура”	Подобряване на инфраструктурата на екопътеките Ковачевица – Скребатно – Осиково – Рибново, Гърмен – Ковачевица, Ковачевица – Долен и Заграде-Гърмен-старо Дебрен- Долно Дряново- Долен
	Изграждане на нова екотуристическа инфраструктура
Мярка “Екологично използване на горските ресурси”	Залесяване на изоставени и ерозирани земи, оборудване и технологии за залесяване и сеч
	Изграждане на система за ранно сигнализиране и борба с горските пожари

Приоритет 2 “Развитие на транспортната, инженерно-техническата и социалната инфраструктура”

Инвестициите в публична инфраструктура имат комплексно влияние върху процесите на регионално развитие, като от една страна влияят върху конкурентноспособността на местните компании, привлекателността на общината пред външните инвеститори и развитието на туристическото предлагане, а от друга страна допринасят за повишаване качеството на живот на местните хора, за опазване на природната среда и социализиране на културноисторическото наследство.

Главните ангажименти на общинската администрация са свързани с изграждането и поддържането на местната пътна инфраструктура, включително уличната мрежа в населените места и обществените паркове, участие в развитието на водоснабдителната и канализационната мрежа, подобряване на инфраструктурата за управление на отпадъците, повишаване на енергийната ефективност и насърчаване използването на възобновяеми източници на енергия. Ключов проблем пред общинската администрация е осигуряването на финансови ресурси за реализиране на инфраструктурни проекти и за поддръжката на наличната инфраструктура.

Основните усилия на община Гърмен ще са насочени към:

- Подобряване характеристиките на пътната мрежа осигуряваща достъпа до населените места;
- Осигуряване на достатъчно количество и качество питейна вода и обхващане в канализационната мрежа на всички населени места в общината;

- Съхраняване на природната среда, поддържане на стандартите за качество на атмосфера, почви, повърхностни и подземни води, опазване на биологичното разнообразие и интегриране на екологичната политика с политиката за насърчаване на местната икономика;
- Намаление на публичните разходи за енергия и повишаване на енергийната ефективност.

Цел. 2.1. “Развитие на транспортната инфраструктура”

Изграждането на нова и поддръжката на съществуващата пътна инфраструктура е основен ангажимент на община Гърмен със сериозен социално-икономически ефект. Планираните интервенции са насочени към развитие на общинската пътна инфраструктура, като приоритетно е подобряването на техническите характеристики на общинските пътища, свързващи най-големите населени места и местата с потенциал за икономическо развитие. В населените места са планирани инвестиции за подобряване на градската среда, чрез реализация на проекти за подобряване на уличната мрежа и развитие на обществените паркови пространства.

Мерки	Проекти
Мярка ”Подобряване на общинската пътна мрежа”	Строителство на обходен път с. Гърмен, кв. “Кремиковци”
	Строителство на път Рибново-Осеново
	Рехабилитация на общински път Гърмен - Ковачевица
	Изграждане на обходен път Гърмен-Огняново
	Рехабилитация на общински път Огняново - Рибново
	Рехабилитация на общинска пътна мрежа
	Проектиране и подготовка на техническа документация за развитие на пътна инфраструктура
Мярка “Ремонт и доизграждане на улична мрежа в населените места”	Ремонт на улична мрежа в с. Гърмен, и с. Огняново
	Ремонт и доизграждане на улична мрежа в с. Ковачевица
	Ремонт и изграждане на улична мрежа в с. Горно Дряново, Долно Дряново, Дебрен, Дъбница и Рибново
	Ремонт и доизграждане на улична мрежа в малки населени места

Цел 2.2. “Подобряване на водостопанската и екологичната инфраструктура”

Целта е адресирана към осигуряване на местното население с достатъчно количество и качество вода за битови и стопански нужди, като се обезпечи отвеждането на отпадните води след пречистване във водоприемниците.

Предвижда се инвестициите за развитие на водоснабдителната и канализационната инфраструктура да се изпълняват съвместно с “Водоснабдяване и канализация” ООД гр. Благоевград, като дружеството стопанисва и осъществява поддръжката на инфраструктурата.

Специфичен ресурс представляват отпадъците от дърводобива, които могат да бъдат вторично използвани.

Предвижда се изпълнението на следните проекти:

Мярка	Проект
Мярка «Изграждане и реконструкция на водоснабдителната и канализационната инфраструктура»	Реконструкция и доизграждане на вътрешна водоснабдителна мрежа
	Подобряване на водоснабдителната мрежа в с. Рибново и изграждане на резервоар за питейна вода
	Външно водоснабдяване на с. Горно Дряново, Долно Дряново, Крушево и Ореше
	Проектиране и подготовка на техническа документация за водоснабдителни и канализационни съоръжения
	Реконструкция на канализационна мрежа в с. Гърмен
	Дозграждане на канализационна мрежа в с. Рибново, Огняново, Горно, Долно Дряново и Хвостяне
	Доизграждане на канализационна мрежа в малки населени места в общината
Мярка “Изграждане на пречиствателни съоръжения за отпадни води”	Изграждане на модулни пречиствателни станции за отпадни води на канализационни колектори в с. Гърмен, с. Дъбница, с. Огняново и с. Рибново.

	Изграждане на пречиствателни съоръжения за отпадни води в малки населени места
	Проектиране и подготовка на техническа документация за пречиствателни съоръжения
Мярка “Управление на отпадъците”	Въвеждане на разделно събиране и компостиране на отпадъците
	Отстраняване на нерегламентирани сметища и рекултивация на засегнатите терени в община Гърмен

Цел 2.3. “Изграждане и реконструкция на социална инфраструктура”

Развитието на обществената инфраструктура и осигуряване на привлекателна градска среда е изключително в компетенциите на общинската администрация. Обществената инфраструктура има ключово значение за предоставяне качествени административни, образователни, здравни и социални услуги и за създаване на условия за пълноценен културен живот за местната общност.

Планираните проекти са насочени към развитие на обществената инфраструктура в селищата в общината, като е отчетен демографския, икономическия и социо-културния потенциал на населените места.

За изпълнение на целта са предвидени следните мерки и проекти:

Мярка	Проект
Мярка “Благоустрояване на обществени терени и сгради”	Ремонт на сграда на общинска администрация с. Гърмен
	Доставка на оборудване за общинска администрация
	Ремонт на кметствата в селата Горно Дряново, Долно Дряново, Хвостяне и Скребатно.
	Изграждане на паркове и паркова инфраструктура
	Корекция на речни корита в рамките на населените места
Мярка “Подобряване на образователна, здравна,	Доставка на оборудване и осъвременяване на материално-техническата база в общинските училища

социална и културна инфраструктура”	Доизграждане на материално техническата база на училището в с. Дебрен
	Изграждане на информационни центрове в читалищата в общината
	Ремонт и изграждане на спортни площадки в училищата
	Доставка на оборудване за Домашния социален патронаж
Мярка “Енергийна ефективност”	Санитаране на сградата на общинска администрация с. Гърмен
	Ремонт и санитаране на клуба на пенсионера в с. Огняново
	Ремонт и санитаране на читалищата в селата Огняново, Дъбница и Гърмен.
	Насърчаване на частните инвестиции в енергийна ефективност и възобновяеми източници на енергия

Приоритет 3 “Развитие на човешките ресурси и подобряване качеството на живот”

Качествените човешки ресурси представляват важно конкурентно предимство на общинската икономика и следва целенасочено да бъдат развивани, като се отчитат перспективите и тенденциите в икономическото развитие.

Подобряването на образователно-квалификационните характеристики, интеграцията на лицата отпаднали от пазара на труда, на лицата с увреждания и етническите малцинствени групи, предоставянето на качествени социални и медицински услуги, опазването на природното и културно-историческото наследство са основни фактори за повишаването качеството на живот и привлекателността на общината и населените места.

Цел. 3.1. “Адаптиране на образователните услуги съобразно потребностите на пазара на труда”

Главните причини за безработицата в общината са липсата на квалификация, образование и несъответствието за образователния ценз на безработните с изискванията и потребностите на работодателите. За намаляване мащабите на съществуващия дисбаланс на пазара на труда следва да бъдат развивани професионалните компетенции на заетите и безработните, паралелно със стимулирането на икономическата активност на бизнеса и разкриването на нови работни места.

Ключов проблем в средносрочен план е реструктурирането на въгледобивната промишленост, която има роля на структуроопределящ отрасъл в общинската икономика и поради това се налага квалификация и преквалификация на заетите в отрасъла, координирано с подкрепата за развитие на бизнеса.

Предвидени са следните проекти:

Мярка	Проект
Мярка “Развитие на професионалното обучение”	Обучителни програми за ранно професионално образование
	Обучение на хора в неравностойно положение за придобиване на основни професионални умения
	Професионално обучение за възрастни
	Повишаване адаптивността на работната сила
Мярка “Чуждоезиково обучение”	Обучителни програми за ранно чуждоезиково образование
	Модулно чуждоезиково обучение
	Чуждоезиково обучение за възрастни
Мярка “Подобряване на достъпа до информационни технологии и повишаване на компютърните умения на учащите”	Компютърно обучение за деца и младежи
	Осигуряване на обществен интернет достъп в читалища и други институции в общината
	Изграждане на общински образователно-информационен портал

Цел 3.2. “Подобряване на социалните и здравните услуги и социална интеграция на лица и групи в неравнопоставено положение”

За изпълнение на целта е предвидена подкрепа за интеграция на лицата в неравностойно положение по икономически, физически или етнически причини.

Планираните интервенции са насочени към:

- Повишаване качеството на медицинското обслужване, социалния сервиз и спорта
- Подобряване квалификацията на групите и лицата отпаднали от пазара на труда, тяхната ресоциализация и подобряване на трудовите им навици.
- Подобряване на достъпа до образование и професионална квалификация на лицата от ромската етническа група и превенция на ранното напускане на образователната система;
- Инвестиции за създаване на достъпна градска среда, подобряване на възможностите за заетост и осигуряване на достъп до качествени социални услуги за лицата с физически увреждания.

За изпълнение на целта са планирани следните мерки и проекти:

Мярка	Проект
Мярка “Подобряване на достъпа до публични услуги и възможности за професионална реализация на групи в неравностойно положение”	Подкрепа за осигуряване на достъп и обучение за лица в неравностойно положение
	Създаване на субсидирани работни места
Мярка “Подобряване на достъпа до здравеопазване и социални услуги”	Профилактични прегледи сред рискови обществени групи
	Подобряване на достъпа до здравеопазване на малцинствени групи и лица в неравностойно положение
	Изнесени центрове за социални услуги и социална интеграция

Цел 3.3. “Опазване на местното културно наследство”

Планираните интервенции са насочени към съхраняване на паметници на културата и тяхната социализация за целите на туристическото предлагане, както и към подкрепа за местни културни инициативи и обогатяване на културния живот на местната общност. Проектите са тясно свързани с насърчаването на туристическото предлагане и подкрепата за включване в регионален туристически продукт.

Мярка	Проект
Мярка "Развитие на местни културни инициативи"	Инициативи на читалищната мрежа в общината
	Местен културен календар
	Честване на деня на общината
Мярка "Подобряване на техническото състояние и социализация на паметници на културата"	Реставрация, консервация и социализация на античния град Никополис ад Нестум
	Ремонтни работи по Църквата «Св. Никола», с. Ковачевица
	Реставрация, консервация и социализация на паметници на културата с местно значение
	Насърчаване на публично-частното партньорство и частните инвестиции в паметници на културата

Приоритет 4 "Укрепване на институционалния капацитет в общинска администрация"

Основното предизвикателство пред общинската администрация през плановия период е нарастващата роля на общините в осъществяването на регионалната политика на страната, усвояване на фондовете на Европейския съюз и развитието на финансовата децентрализация. Като ключова институция на местно ниво община Гърмен следва да развива административен капацитет за прилагане на законодателството на Европейската общност, планиране и програмиране, управление на финансовите ресурси и участие в интеграционните процеси.

Ангажимент на общината е непрекъснатото повишаване качеството на предоставяните публични услуги, внедряване на електронни услуги и подобряване на административното обслужване на гражданите и бизнеса.

Развитието на административния капацитет на общинска администрация е свързан с целенасочено обучение на служителите и повишаване на практическия им опит чрез споделяне на опит и работа в експертни мрежи на регионално, национално и международно равнище.

Важно значение за успешното функциониране на общината като орган на местното самоуправление е партньорството между общината и местните социално-икономически партньори, развитие на съвместни инициативи, насърчаване на гражданското участие и повишаване на обществения контрол в управлението.

Цел 4.1. “Подобряване качеството на предоставяните публични услуги и укрепване на административния капацитет на общинско ниво”

Целта е адресирана към предоставяне на качествени публични услуги на бизнеса и гражданите, повишаване на професионалните компетенции на служителите в общинската администрация и подобряване на материално-техническото осигуряване на общинската администрация и кметствата.

Специален акцент е поставен върху развитието на административния капацитет на общинско ниво за участие в регионалната политика, управление на проекти за финансиране от структурните фондове на ЕС, програми на националното правителство и други донорски инициативи.

Провеждането на агресивна маркетингова кампания за привличане на външен бизнес е свързано с изграждане на административен капацитет за местно икономическо развитие и инвестиционен маркетинг, както и на чуждоезиково обучение. Чуждоезиковото обучение се планира и предвид на възможностите за трансгранично сътрудничество.

Участието в партньорски мрежи на управленско и експертно ниво важен инструмент за повишаване на професионализма, подобряване на достъпа до информация и реализиране на надобщински инициативи. Същевременно разположението на общината и възможностите за трансгранично сътрудничество представляват уникална възможност за коопериране с местни власти в Република Гърция.

Мярка	Проект
Мярка “Развитие на	Разширяване на обхвата на предоставяните услуги на

публичните услуги и подобряване достъпа до тях”	принципа “едно гише” и внедряване на електронни публични услуги
	Изработване на нови и цифровизация на съществуващите кадастрални и регулационни планове
	Доставка на оборудване за общинска администрация
Мярка “Обучение на общински служители”	Обучение по подготовка и управление на проекти
	Местно икономическо развитие
	Стимулиране на заетост чрез инструменти на местната власт
	Обучение за придобиване и доусъвършенстване на компютърна грамотност и езикови умения на общинската администрация
Мярка “Повишаване информираността на местната общност и подобряване участието на гражданите и неправителствения сектор в управлението на общината”	Създаване на обществени консултативни съвети
	Обучение на местни партньори и нестопански организации
	Подготовка на аварийни и спасителни групи в случай на природни бедствия, аварии и катастрофи
Мярка “Изграждане и развитие на партньорства”	Насърчаване икономическото развитие през границата
	Осигуряване качество на околната среда в трансграничния район
	Изграждане на мрежи за трансгранична заетост, културен обмен и обмяна на опит
	Изграждане на партньорства и побратимяване с други общини
	Културен обмен със побратимени общини

ПУБЛИЧНОСТ И ПРОЗРАЧНОСТ ПРИ ОБСЪЖДАНЕ, СЪГЛАСУВАНЕ И РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ГЪРМЕН

Планът за развитие на община Гърмен е подготвен от екип експерти, които са работили в тясно сътрудничество с кмета на общината и неговия екип.

Общинската администрация на Община Гърмен предвижда тясно сътрудничество с формациите на гражданското общество, със социалните и икономически партньори. Управленският екип на местната власт избира пътя на съгласуване и обогатяване с мненията и предложенията на гражданите на вече създаден проект за Общински план за развитие. По такъв начин поема отговорността за стратегическата насоченост на Плана във връзка с управленската си програма, но я съгласува и подчинява на вижданията и партньорството с гражданското общество.

Проектът за План за развитие се представя на обществено обсъждане, преди да бъде одобрен от Общински съвет за развитие. По такъв начин пред местният парламент се представя един завършен проект и мнението на обществеността за него, което е основа за конструктивни обсъждания и решения.

Общественото обсъждане на Проекта за План за развитие се провежда чрез от следните инструменти:

- Представяне на Основните приоритети и цели на плана в местните медии;
- Обсъждане на целите, приоритетите, мерките и конкретните проекти на срещи, организирани от общинската управа ;
- Организиране на събирането на предложения на гражданите чрез поставяне на кутии за предложения в сградата на общината, читалището и други обществени места;
- Създаване на временна комисия за събиране и обобщаване на предложенията след изтичането на срока за тяхното представяне;
- Провеждане на среща на кметската управа с гражданите по повод подготовката на Проекта за общински план за развитие в местния парламент.

Като следваща стъпка се дефинира осъществяването на граждански контрол на реализацията на Плана. Публичните отчети и обсъждания на постигнатите резултати са основни инструменти на гражданския контрол върху изпълнението.

ПАРТНЬОРСТВО

Основни партньори на Местната власт в процеса на подготовка, съгласуване и контрол на Плана за развитие са социалните и икономически партньори на територията на общината. Това са представители на организации на работодателите, професионалните съюзи, НПО други най-значими организации в просветната, научните, културната, здравната и др. области .

Участието на партньорите на всички нива на подготовка, съгласуване и обсъждане, контрол на изпълнението, гарантира прозрачност, компетентност, ефективност и реалистичност на Плана за развитие. Чрез тях той се обогатява така както с друга гледна точка, освен тази на местната власт, така и с инструментите на гражданското общество, които се основават на прякото участие на гражданите и техните организации в управлението и процеса на взимане на решения.

Местният частен бизнес играе все по-голяма роля в развитието на местните общности, поради своя нарастващ стабилитет, все по-вечето наемна работна ръка, ангажирана в частни компании и възможностите за развитие на малкия бизнес. Развитието на Общината е невъзможно без участието на частната инициатива – като партньор, като коректив, като инвеститор и като генератор на нови инициативи за развитие.

Публично частното партньорство, което присъства като основен компонент в стратегическата част на Плана и се конкретизира в проекти в индикативната финансова таблица има своето място и в процесите на съгласуване, контрол и оценка на резултатите от реализацията на етапите от Плана за развитие.

ИНФОРМАЦИОННО ОСИГУРЯВАНЕ НА ПРОЦЕСА НА ПОДГОТОВКА, ОБСЪЖДАНЕ, СЪГЛАСУВАНЕ И КОНТРОЛ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ

Основните източници за информационно осигуряване на подготовката на плана са:

- Официални статистически издания на НСИ;
- Националната стратегия за регионално развитие 2005 г.
- Секторни стратегии за развитие
- Оперативни програми;
- Работна статистика, работни документи и бележки, притежание на експертите, изготвили Плана;

- Статистически данни предоставени от Община Гърмен
- Предишни разработки и студии за регионалната социално-икономическа среда, или за групи от отделни фактори;
- Предишни осъществени планове и проекти на областно, или местно ниво, друга информация достъпна за работните групи

Всички данни, постъпили от различни източници са съгласувани с местната администрация и коригирани в зависимост от последната актуална и меродавна информация, достъпна чрез посочените източници към момента на предаване на Плана за обсъждане.

Обсъждането и съгласуването на Плана за развитие със социалните и икономическите партньори и в Общински съвет се обезпечават информационно чрез предоставяне на цялата, достъпна за екипа подготвил плана информация, както и допълнителна информация от предишни дискусии и обсъждания в Общинския съвет, протоколи от срещи на местната власт с представители на местния бизнес, годишни отчети на неправителствени организации на територията на общината, публикации в местната и регионална преса, вече публикувани планове за развитие на съседни и близки общини, текущата общинска стратегия за развитие и по възможност информация за Плана за развитие на плановия район. Тази допълнителна информация дава възможност на членовете на общинския съвет и на социалните и икономически партньори, както да се ориентират в процеса и нивата на планирането според изискванията на Европейския съюз, така и дискутират, виждайки мястото на общината в контекста на областта, района за планиране и като част от националните приоритети и транс-европейски регионални политики.

МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

След приемането на Плана за развитие от Общински съвет, кметът на общината назначава Постоянна работна група в Общинска администрация, която да разработи Индикатори за оценка на реализацията на Плана за развитие, по които ще извършва оценка на ефективността му всяка година. Примерният списък на индикатори е както следва:

- Километри ремонтирани пътища
- Увеличаване на дължината на ВиК инфраструктура в населените места Увеличаване на

дължината на ВиК инфраструктура извън населените места

- Повишаване качеството на пътната мрежа
- Увеличаване на броя километри в общинската пътна мрежа
- Подобряване на показателите за оценка на екологичното състояние на общината
- Повишаване на броя постоянно заети на територията на общината
- Брой закрити и новооткрити малки и средни предприятия на територията на общината
- Повишаване на активността на пазара на земята/ терени на територията на общината
- Процентно увеличаване на инвестициите на територията на общината
- Брой санирани сгради
- Подобряване показателите за енергийна ефективност
- Брой партньорски проекти по линия на Европейския съюз на училищата в общината
- Брой сключени договори с туроператорски фирми за представяне на местен туристически продукт
- Брой участници в етнографски фестивали и празници
- Увеличаване на броя посещения в библиотеките и брой предлагани от тях услуги
- Брой масови спортни мероприятия годишно
- Брой обучителни курсове и брой обхванати в тях граждани на общината над 40 години
- Процент от завършилите курсове за преквалификация и професионално обучение - ангажирани в местни компании

Постоянната работна група изпълнява следните задачи:

- разглежда и утвърждава индикаторите за наблюдение на изпълнението на плана;
- периодично извършва преглед на постигнатия напредък по отношение на целите
- анализира резултатите от изпълнението на мерките и степента на постигане на целите;
- разглежда резултатите от междинната оценка;
- разглежда предложения за преразпределение на средствата по мерките;
- предлага промени, свързани с постигането на целите на плана.

Кметът изисква регулярни отчети от работната група извършваща надзора и оценката за осъществяване на плана. В отчетите се оценява прогреса при реализацията на задачите и мерките, обсъжда се изпълнението на посочените показатели на

реализацията (посочва се дали задачата/мярката е осъществена или не; ако е реализирана - какъв е прогресът, а ако не - причината за неизпълнението или закъснението).

Заклучителната оценка се извършва след изтичане на плановия период и включва:

- оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси при изпълнение на плана и оценка на общото въздействие;
- анализ на положителните и отрицателните фактори при изпълнението на програмата;
- оценка на степента на постигане на целите и на устойчивостта на резултатите;
- изводи и препоръки относно прилагането на политиката за регионално развитие.

По резултатите от заключителната оценка и анализа на социално-икономическите фактори се изготвя нов план за следващия период на планиране.

Оценката за осъществяването на плана ще се проведе на две нива - вътрешна и външна оценка.

Вътрешната оценка ще се извърши от Работната група към Общинска администрация, която е координирала реализацията на плана и упражнявала надзор по неговото осъществяване.

За външната оценка ще бъде наета независима консултантска компания, която ще направи оценка на реализацията на плана в контекста на развитието на областта, района за планиране и националните приоритети на регионалната политика.

Оценките се възлагат от кмета на общината.

Специфичното за Оценката и Мониторинга на Плана за развитие на Община Гърмен за периода до 2013 година е, че те ще се провеждат на три етапа във времето:

Първи етап на оценка ще се проведе на базата на мониторинг на периода до края на 2006 година, до когато основните финансови инструменти за осъществяване на Плана са пред-присъединителните инструменти на ЕС в комбинация с националния ресурс от Републиканския бюджет, частното партньорство и други целеви източници на финансиране. Оценката на този кратък, но много важен етап от развитието на общината ще определи важни опорни точки и индикатори за мониторинга и оценката

Вторият етап на оценката, който трябва да бъде проведен за периода 2007 – 2009 година, по време на който основните приоритети за развитието на Република България, всички нейни райони и общини ще бъдат подкрепени от Финансовата рамка,

договорена между България и ЕС за първите 3 години от ефективното членство на страната в общността. Това е най-рисковият период за реализация на Плана, в който ще се осъществи и прехода от финансиране чрез относително познати инструменти към пълноценно прилагане на Структурните инструменти на ЕС за подкрепа на регионалната политика. Релевантната на общоевропейските тенденции и показателите за реализация на националните приоритети оценка на този етап ще бъде от изключително значение както за следващия етап от реализацията на Плана (до 2013 година), така и за определянето на темпа и ресурсите за регионално развитие в дългосрочен план след 2013 година.

Третият етап на оценка ще бъде фокусиран комплексно, както върху периода 2010-2013 година, така и върху цялостното изпълнение на целите и приоритетите на Плана, ефективността на мерките и постигнатите положителни промени в развитието на Общината.

Приложение 1. Таблица за финансова реализация към общински план за развитие на община Гърмен (2007 -2013)